

Kommentarer till presentationen för tjänsteenkäten
SFOHH's möte

1. Åsa Robinson, ÖNH-specialist och överläkare på Capio Lundby Specialistsjukhus i Göteborg. Jag är rinolog, älskar att operera och att undervisa. Jag har en lärartjänst på Sahlgrenska inom ledarskap som en del i min tjänst.
2. I år är det 23:e gången tjänsteenkäten genomförs. Årets enkät visar som vanligt förhållanden på landets önh-kliniker och enheter under v4. Det är verksamhetscheferna inom respektive önh-klinik som svarar på enkäten.
3. Detta är arbetsgruppen som ansvarar för att enkäten genomförs. De skickar enkäten till respektive kliniks verksamhetschef och sammanställer sedan data från sin region. Sedan två år är enkäten något ändrad, vi har behållit de frågor som funnits sedan tidigare (Martin Beran startade detta arbete för 23 år sedan) Nu har vi plockat ut audiologi och foniatris siffror också. Beräkningar som jämför med befolkningen är baserad på statistik från Statistiska Centralbyrån 31/12 2021.
4. Är vi tillräckligt många specialister? Vem avgör det? Kan vi påverka? Är vi nöjda? Hur vill vi organisera oss? Enligt hälso- och sjukvårdslagen skall regionerna dimensionera ST-tjänsterna utifrån det framtida behovet av specialistläkare. Nu menar bla läkarförbundet att regionerna har misslyckats med att säkra kompetensförsörjningen inom många specialiteter eftersom sjukvårdshuvudmännen endast sett till sitt eget behov, dvs beslut sker lokalt och ofta med en relativt kort tidshorisont. Sveriges läkarförbund skrev därför förra året ett kompetensförsörjningspolicy dokument där de vill att staten skall ha ett lagstadgat ansvar för kompetensförsörjningen genom det nationella vårdkompetensrådet (som inrättades 1 januari 2020 på uppdrag av regeringen). Och att detta råd skall samordna och dimensionera antal BT-och ST-tjänster. Socialstyrelsen genomför sedan 2021 kartläggning av tillgång på legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Vi har i föreningen därför fått svara på ett antal frågor om just vår bemanning. Hur mycket kan vi påverka i föreningen och i våra regioner? Och kommer det att ändras framöver?
5. Fokus specialister
6. Vi är i år totalt 626 specialister, varav 433 önh-specialister, 47 audiologer, 23 foniatrar och 123 privata specialister. Tillgången har vuxit långsamt de senaste åren
7. Antal specialister/100 000 invånare i Sverige varierar mellan 6,6 (Södra) och 5,1 (Sydöstra). Snittet (medelvärde) i Sverige är 5,9 spec /100 000. 2006 var det värde 6,1 så värdet är relativt stabilt.
8. Om man ser till privata specialister de senaste 10 åren har det varit en kraftig ökning mellan 2013 och 2019. Nu har ökningen stannat av och antalet privata önh-läkare minskat. 33 stycken aktiva privata specialister är 65 år el äldre. År 2019 var det antalet 75...
9. Vi har haft många aktiva pensionärer, även om den andelen minskat så är det fortfarande 11% av oss om är >65 år.
10. Tendensen är att fler ST-läkare och specialister arbetar deltid, man ser ungefär en fördubbling på 30 år, från drygt 50 till drygt 100 tjänster.
11. Fokus audiologi
12. Antal audiologer i Sverige. Här räknas även de som är utbildade men som inte arbetar heltid som audiologer. Det är få privata specialister som arbetar som audiologer i Sverige. Enl verksamhetscheferna saknas det 17 audiologer i Sverige, det är 25 ST

som pågår. Med planerade pensionsavgångar (9) betyder det att det kommer att saknas 2 specialister i slutet av 2026.

13. Antal ST-läkare i audiologi har ökat stadigt de senaste åren.
- 14.
15. Fokus foniatri
16. Antal foniater i Sverige som arbetar helt el delvis med foniatri. Sedan förra året har vi slagit ihop alla utbildade offentligt verksamma foniater i Sverige oavsett hur stor del av deras verksamhet som består av foniatri. Antalet foniater ligger stabilt över 20. Enl verksamhetscheferna saknas det idag 8 foniater. Det är 13 ST som pågår. Med planerade pensionsavgångar (7) betyder det att det kommer att saknas 2 specialister i slutet av 2026.
17. Antal ST-läkare i foniatri har precis som audiologi ökat stadigt de senaste åren men man ser än så länge ingen effekt av antal foniater/ 100 000...
18.
19. Om vi då ser till ST-läkare
20. Antal ST-läkare under utbildning i år v4 var 216 (den minskning som vi ser i grafen består i första hand av att vi sedan förra året plockat ut ST i foniatri och audiologi). Ni ser den mer adekvata jämförelsen i den röda grafen.
21. Det skiljer sig markant hur många ST-läkare de olika regionerna har.
22. Antalet ST-läkare nu fortsatt undantaget foniatri och audiologi visar att inbromsningen i antal ST-tjänster ännu inte syns. Antalet ST-läkare/invånarantal varierar stort över regionerna. Det sker en överutbildning på vissa ställen och en underutbildning på andra. Att utbilda ST-läkare är kostsamt. Jag får kommentarer om att många småsjukhus tvingas överutbilda för att säkra återväxten på kliniken, de upplever att de även utbildar för universitetsklinikerna. De uppfattar att det är svårt att rekrytera till småstadsregioner. De kanske inte vågar dra ner? Hur påverkar det situationen i stort?
23. Samma kurva som förra året. Den visar åldersfördelningen och hur den har ändrats under den tid tjänsteenkäten genomförts. Just nu har vi fått en ny puckel av yngre medarbetare. Hur tänker ni kring det?
24. Beräkning av utbildningsbehovet enligt tjänsteenkäten sker i 2 perioder. Med de data vi har idag av nuvarande ST-läkare kan vi beräkna vilken tillgång på specialister vi kommer att ha i slutet av år 2026 och vilken utbildningsvolym som behövs för perioden 2027-2031. Dvs ännu icke påbörjade ST-läkare.
25. Enl enkäten kommer vi i slutet av 2026 stå med fler specialister än vad verksamhetscheferna verkar ha behov och budget för. Det kan i värsta fall bli så att nyblivna specialister kanske inte får jobb när de är färdiga i slutet av 2026, då vi har 185 pågående ST-läkare som beräknas vara klara i slutet av 2026. och ett frånfall som beräknas uppgå till 130 och då har man beräknat med att pensionärer slutar vilket de inte alltid gör. Vad händer med dessa nyblivna specialister? Tror vi att de stannar kvar i specialitén? Flyttar de utomlands?
26. Vad gäller behovet för helt nya ST för nästkommande period 2027-2031 så har vi siffror likvärdiga med föregående år. Det behövs en kraftig inbromsning för att inte överutbilda. Men behovet varierar stort över Sverige.